

Cây Mía Đỏ

Tô Hoài

Nhà nào cũng gói bánh chưng hôm hăm bảy tết. Nồi thịt bò quắn lạt kho chín nục, đã treo lên cột chạn bếp rồi. Những chùm khánh đất trên cây nêu reo leng keng trong gió ngoài vườn.

Năm nào bà cũng đi buổi chợ tết cuối năm - có khi hăm chín bắt làm ba mươi, ngày áp Tết thật túi bụi, tắt bật. Hầu như chẳng còn việc gì bận bịu đến chợ búa, bà vẫn đi phiên chợ tất niên. Bà đi với cháu. Thằng bé năm nay đã lên tám.

- Bé lon ton đi sắm Tết với bà. - Bà ơi? Bà lại đi mua cỗ ăn Tết à? Bà mua những gì nữa?

Bà nói:

- Không. Bà chỉ còn đi sắm gậy cho cụ. Đường xa mà mưa phùn lầy lội cả ngày thế này các cụ phải có gậy chống mới về kịp ăn cỗ tối ba mươi được. Mai đã ba mươi rồi.

Hai bà cháu đã đi đến cây đa đầu làng. Mới hôm nào, giữa trưa nắng hè, những quả đa chín vàng rụng lộp độp, rơi cả xuống đầu. Nhưng không phải tự rụng có quả đa rơi đâu. Trên cao cao kia, những con chim bồ câu đứng len lỏi rúc trong những đám lá đa tìm ăn quả đa chín. Thế mà gió bắc về lúc nào không biết. Cây đa cổ thụ kia đã tro trọi cả lá chỉ còn nghe tiếng gió à à. Những con quạ phờ phạc trong hốc đa tung cánh bay ra thế là lại đến Tết.

Bà vào hàng mua mía ngay đầu chợ. Cô hàng mía chít khăn vuông kín mít chỉ còn thấy hai con mắt to hỏ, cô đã đặt gánh xuống hai bó mía. Cô cỡi ra từng cây, dựng đứng ngoài tường. Những cây mía mỗi đốt đỏ lựu màu mận, trên ngọn để búp lại như cái bắp ngô xanh xanh. Rõ là cây mía thờ bán chợ Tết.

- Bà ơi? Bà mua mía làm gì?

- Đã bảo mà. Gậy của các cụ chống, các cụ về ăn Tết.

Bà chọn hai cây mía. Cô bán mía lấy cho bà lão hai cây mía mầm hơn, rồi bó lại. Bà xách đuôi cho cháu vác ngọn mía. Cháu nghênh ngang đi trước. Cái chợ ồn ào đằng sau lưng như không còn gì.

Một quãng xa.

Đã lại về đến gốc đa, gió rét thổi ràn rạt. Chẳng biết vẫn con quạ ban nãy hay những con quạ rét quá vừa ngủ dậy, bây giờ mới bay ra gió sồn cả lông lên. Bà cháu đã mau chân về đến nhà. Cái mâm chống làm bàn thờ đã được kê bốn hòn gạch vồ đẩy lên cao. Trên mâm, bên cạnh ống hương, cái mâm bồng ngũ quả nhô ra nải chuối xanh. Nến hương đen dài khói lơ lửng khắp gian nhà cũng được bố thấp từ sáng sớm.

Cháu đã thuộc mọi việc bày bàn thờ Tết. Cháu vác hai cây mía ra chum nước rửa. Bà thấp một tuần hương nữa rồi xếp cây mía vào bức vách hai bên giường thờ.

Bà ngoảnh ra sân mưa phùn rồi bảo cháu: Các cụ phải đi nhanh mới về kịp giao thừa được chiều ba mươi rồi.

Cháu nhìn lên giường thờ, nói:

- Thế thì các cụ đã có cây mía làm gậy đây rồi.